četvrtak, 29. travnja 2021.

P9_TA(2021)0156

Bolivija i uhićenje bivše predsjednice Jeanine Añez i drugih dužnosnika

Rezolucija Europskog parlamenta od 29. travnja 2021. o Boliviji i uhićenju bivše predsjednice Jeanine Áñez i drugih dužnosnika (2021/2646(RSP))

(2021/C 506/11)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o stanju u Boliviji [1],

— uzimajući u obzir izjavu koju je potpredsjednik Komisije / Visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku dao 23. listopada 2020. u ime Europske unije o općim izborima u Boliviji te izjavu njegova glasnogovornika od 14. ožujka 2021. o nedavnim zbivanjima u Boliviji,

— uzimajući u obzir priopćenje za medije Međuameričke komisije za ljudska prava od 16. ožujka 2021. o poštovanju međuameričkih standarda za pravilno zakonsko postupanje i pristup pravosuđu u Boliviji,

— uzimajući u obzir izjavu glasnogovornika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda o Boliviji od 13. ožujka 2021.,

— uzimajući u obzir izjave Glavnog tajništva Organizacije američkih država od 15. i 17. ožujka 2021. o stanju u Boliviji,

— uzimajući u obzir Politički ustav Bolivije,

— uzimajući u obzir Američku konvenciju o ljudskim pravima (Pakt iz San Joséa),

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,

— uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

A. budući da je političko i socijalno stanje u Boliviji nakon predsjedničkih izbora održanih 20. listopada 2019. i dalje duboko zabrinjavajuće; budući da je u masovnim i nasilnim prosvjedima najmanje 35 osoba izgubilo život, dok ih je 833 ozlijeđeno, te su mnoge osobe pritvorene protivno pravilnom zakonskom postupku, uz brojne navode o povredama ljudskih prava; budući da je predsjednik Evo Morales odstupio s predsjedničke dužnosti i napustio zemlju; budući da je zbog niza ostavki došlo do stanja bezvlađa te je, u skladu s Ustavom, druga potpredsjednica Senata Jeanine Áñez privremeno postala predsjednica; budući da je Višenacionalni ustavni sud Bolivije podržao privremeno stupanje Jeanine Áñez na dužnost predsjednice;

B. budući da su Jeanine Áñez i privremene vlasti u skladu sa svojim ustavnim mandatom poduzele potrebne korake za organizaciju novih demokratskih, uključivih, transparentnih i pravednih izbora koji su se održali u listopadu 2020. usprkos izazovima koje je donio COVID-19; budući da je pobjednik predsjedničkih izbora bio Luis Arce iz stranke MAS, što su priznali i Jeanine Áñez i međunarodna zajednica, uključujući Europsku uniju, čime je osiguran transparentan i miran prijenos vlasti;

C. budući da je posljednjih mjeseci potvrđeno da je nekoliko sudskih postupaka protiv pristaša stranke MAS otkazano ili obustavljeno, pri čemu je došlo do povećanja broja prijetnji sudskim progonom političarima koji se protive vladi stranke MAS; budući da je 18. veljače 2021. Višenacionalna skupština odobrila nejasni predsjednički dekret br. 4461, kojim se odobrava opća amnestija i pomilovanje pristašama vlade predsjednika Arcea koji su tijekom predsjedanja Jeanine Áñez bili kazneno gonjeni za kaznena djela povezana s „političkom krizom” koja je izbila u listopadu 2019.;

[1] Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0077.

D. budući da su 13. ožujka 2021. Jeanine Áñez, dvoje njezinih ministara, bivši ministar energetike Rodrigo Guzmán i bivši ministar pravosuđa Álvaro Coimbra, zajedno s drugim članovima prijelazne vlade u razdoblju od 2019. do 2020. pritvoreni zbog optužbi za „terorizam, poticanje na pobunu i urotu" te su ih tužitelji optužili da su 2019. sudjelovali u državnom udaru; budući da je istražni zatvor za njih produljen na šest mjeseci te da bivšoj predsjednici Áñez prijeti zatvorska kazna u trajanju od 24 godine; budući da se čeka izdavanje uhidbenog naloga za još troje bivših ministara; budući da je bivšoj predsjednici Jeanine Áñez u pritvoru prvotno bila uskraćena liječnička pomoć;

E. budući da su tužitelji podignuli optužnicu na temelju pritužbe pripadnika stranke MAS i bivšeg člana Skupštine, u kojoj se navodi da su spomenuti pojedinci bili članovi organizacija čiji je cilj bio srušiti ustavni poredak Bolivije te da su usmjeravali te organizacije, promicali ih i pružali im podršku; budući da su tužitelji podignuli optužnicu protiv Jeanine Áñez u njezinu svojstvu privremene predsjednice, a ne u svojstvu civila ili osobe koja obnaša bilo koju drugu javnu dužnost; budući da se u članku 159. stavku 11., članku 160. stavku 6., članku 161. stavku 7. i članku 184. stavku 4. Ustava iz 2009., kao i u Zakonu od 8. listopada 2010., utvrđuje posebna procedura za vođenje sudskog postupka protiv predsjednika, potpredsjednika i visokih dužnosnika različitih sudskih tijela; budući da sudski postupak protiv predsjednice Áñez koji vodi tužiteljstvo nije u skladu s bolivijskim ustavnim zakonom; budući da se čini da su dokazi u popratnoj dokumentaciji nejasni;

F. budući da osobe optužene za ta kaznena djela tvrde da ih se progoni; budući da osobe koje su dosad uhićene tvrde da nisu bile propisno obaviještene o optužbama, premda su iz Ureda javnog tužitelja naglasili da su nalozi za uhićenje izdani u skladu sa zakonom i da prava pritvorenika nisu povrijeđena; budući da su iz Ureda pravobranitelja odlučili pratiti postupanje bolivijske policije i Ureda javnog tužitelja kako bi se uvjerili da se poštuju pravilni zakonski postupak i pravo uhićenika na obranu;

G. budući da se u članku 3. Međuameričke demokratske povelje dioba i neovisnost javnih vlasti definiraju kao ključni element predstavničke demokracije; budući da se u članku 8. Pakta iz San Joséa naglašavaju sudska jamstva i pravilno zakonsko postupanje; budući da je nekoliko međunarodnih organizacija izrazilo zabrinutost zbog zlouporabe pravosudnih mehanizama u Boliviji kao i zbog činjenice da ih vladajuća stranka sve više upotrebljava kao instrumente represije; budući da je novoizabrani predsjednik Arce obećao da tijekom njegova mandata neće biti političkog pritiska na tužitelje i suce;

H. budući da na vjerodostojnost bolivijskog pravosuđa utječu kontinuirana izvješća o nedostatku neovisnosti, raširenom političkom uplitanju i korupciji;

I. budući da je Međuamerička komisija za ljudska prava istaknula da određeni bolivijski zakoni protiv terorizma krše načelo zakonitosti jer, među ostalim, sadrže iscrpnu definiciju terorizma koja je neminovno preširoka ili nejasna; budući da bi države pri definiranju kaznenih djela trebale poštovati načelo zakonitosti; budući da Višenacionalni ustavni sud Bolivije još nije donio odluku o pritužbama koje su mu podnesene i u kojima se zahtijeva da se članak 123. Kaznenog zakonika o kaznenom djelu poticanja na pobunu, kao i njegov članak 133. o terorizmu, proglase neustavnima zbog navodnog kršenja Američke konvencije o ljudskim pravima i bolivijskog Ustava;

J. budući da je EU dugogodišnji partner Bolivije i trebao bi nastaviti podupirati njezine demokratske institucije, jačanje vladavine prava, ljudska prava te njezin gospodarski i društveni razvoj; budući da je EU imao važnu ulogu posrednika u uspostavi mira u Boliviji 2019. i 2020., kao i u pružanju potpore oko izbora;

1. osuđuje proizvoljno i nezakonito pritvaranje bivše privremene predsjednice Áñez, dvaju njezinih ministara i drugih političkih zatvorenika; poziva bolivijske vlasti da ih smjesta oslobode i odbace sve politički motivirane optužbe protiv njih; poziva na uspostavu transparentnog i nepristranog pravosuđa bez političkog pritiska te apelira na vlasti da pruže svu potrebnu liječničku pomoć kako bi osigurale njihovu dobrobit;

2. ističe da je bivša predsjednica Áñez u potpunosti ispunila svoju dužnost u skladu s bolivijskim Ustavom kao druga potpredsjednica Senata kada je preuzela predsjedničke ovlasti nakon što je bivši predsjednik Evo Morales podnio ostavku uslijed nasilnih nereda do kojih je došlo zbog pokušaja izborne prijevare; ističe da je Višenacionalni ustavni sud Bolivije podržao prijenos vlasti na Jeanine Áñez; konstatira da su izbori održani 18. listopada 2020. prošli bez incidenata i uz puna demokratska jamstva;

3. izražava zabrinutost zbog nedostatka neovisnosti i nepristranosti bolivijskog pravosuđa te raširenosti strukturnih problema; napominje da taj izostanak neovisnosti utječe na pristup pravdi i općenito smanjuje povjerenje građana u nacionalni pravni sustav; osuđuje politički pritisak na pravosuđe da progoni političke protivnike te ističe važnost pružanja jamstava pravilnog zakonskog postupanja i jamčenja toga da pravosuđe nije izloženo nikakvom političkom pritisku; ističe da žrtve zaslužuju istinsku i nepristranu pravdu te da bi sve odgovorne osobe trebale odgovarati za svoje postupke, a da im se ne odobrava amnestija ili pomilovanje zahvaljujući njihovim političkim mišljenjima; traži da se u potpunosti poštuju neovisnost različitih grana vlasti i transparentnost u svim sudskim postupcima;

4. naglašava da se svi sudski postupci moraju voditi uz puno poštovanje načela pravilnog zakonskog postupanja u skladu s međunarodnim pravom; ističe da bi se tim postupcima trebala pružiti sudska jamstva, čime će se osigurati pravna zaštita i pristup sudu, i to u okviru neovisnog i nepristranog pravosudnog sustava u koji se ne miješaju druge državne institucije;

5. apelira na Boliviju da bez odgode provede strukturne promjene i reforme pravosudnog sustava, osobito u pogledu njegova sastava, kako bi se pružila jamstva pravednih i vjerodostojnih suđenja, nepristranosti i pravilnog postupanja; poziva bolivijsku vladu da riješi pitanje raširene korupcije u zemlji; poziva bolivijsku vladu da izmijeni članke Kaznenog zakonika o kaznenim djelima poticanja na pobunu i terorizma, koji sadrže preširoke definicije terorizma, zbog čega može doći do kršenja načela zakonitosti i proporcionalnosti;

6. poziva bolivijski Ured javnog tužitelja da ponovno pokrene istragu o vladi Eve Moralesa koja je navodno nepravilnim isplatama konzultantskom poduzeću Neurona preusmjerila 1,6 milijuna USD javnih sredstava;

7. podsjeća da su za bolivijske institucije neophodni poboljšani i djelotvorni kanali za dijalog radi promicanja demokratskih vrijednosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava; poziva bolivijske vlasti da povedu proces pomirenja u cilju otklanjanja napetosti i neprijateljstava latentnih u bolivijskom društvu;

8. izražava zabrinutost zbog teške društvene i političke situacije u Boliviji koja od 2019. postaje sve lošija, te duboko žaljenje zbog tragedije koja je zadesila sve žrtve nemira u Boliviji, na svim stranama; ističe da je od ključne važnosti poštovati potpuno zakonitu višeetničku i višejezičnu državu; poziva Boliviju da poduzme strukturne promjene i reforme, uključujući imenovanje neovisnog i nepristranog pravobranitelja, kako bi se riješili temeljni uzroci kriza koje su buknule u zemlji;

9. smatra da bi EU i Bolivija trebali nastaviti i unaprijediti svoj angažman i dijalog u kontekstu pregovora o sustavu OSP+ jer je Bolivija jedina zemlja Andske zajednice koja nema sporazum s EU-om; smatra da bi EU trebao i dalje podupirati Boliviju i biti spreman na daljnji angažman, pod uvjetom da se poduzmu jasni koraci za poboljšanje stanja i da se poštuju demokracija, vladavina prava i ljudska prava;

10. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladi Bolivije, Višenacionalnom ustavnom sudu Bolivije, Organizaciji američkih država, Međuameričkoj komisiji za ljudska prava, Andskom parlamentu i Europsko-latinskoameričkoj parlamentarnoj skupštini, glavnom tajniku UN-a i visokoj povjerenici UN-a za ljudska prava.